

Innovation Title

ફળઝાડમાં નવીન પિયત પદ્ધતિ

Category

પાક સંરક્ષણ

Notebook Number

lok(પ)૩, may-jun, ૨૦૦૦, Pg. No. ૫

Brief

ચીકુ (<i>Achras sapota</i>), નાળિયેરી (<i>Cocos nucifera</i>) જેવા ફળાઉ ઝાડના ફેલાવા પ્રમાણે નીક બનાવવી અને નીક પિયત પદ્ધતિમાં સેન્દ્રિય ખાતરનો ઉપયોગ કરવો.

Detail

દક્ષિણ ગુજરાતમાં ઉમરગામ નજીક દેહરી સ્થિત સજીવ કૃષિકાર ભાસ્કરભાઈએ ફળાઉ વૃક્ષોને પાણી નહીં પરંતુ ભેજ સીંચવા ગટર પદ્ધતિ અપનાવી છે. ખેડૂતના જણાવ્યા મુજબ કોઈ પણ વનસ્પતિને તેના થડમાં નહીં પરંતુ તંતુમૂળના પ્રદેશમાં જરૂરી ભેજ મળે તેવી વ્યવસ્થા હોવી જોઈએ. અમારે ત્યાં મુખ્યત્વે ફળાઉ ખેતી છે. રોપા નાના હોય ત્યારે થડની નજીક પાણી સીંચવામાં આવે છે. પરંતુ જેમ જેમ ઘટાનો વિકાસ થતો જાય તેમ તેમ પાણી થડથી દૂર આપવામાં આવે છે. દા.ત. ઘટાની ત્રિજ્યા બે ફૂટ હોય તો થડથી દોઢ ફૂટ દૂર વર્તુળ આકારે નીક કરીએ છીએ. ત્રણ વર્ષ પછી નીક વર્તુળને બદલે લાંબી કરીએ છીએ. જેમ જેમ ઝાડની ઘટા વધતી જાય તેમ તેમ નીક થડથી દૂર કરતા જઈએ છીએ. દર વર્ષે નીક બદલતી વખતે જૂની નીકમાં શક્ય તેટલું સેન્દ્રિય ખાતર ભરીએ છીએ. તેની ઉપર નવી ખોદાયેલી નીકની માટી સમાતર પાથરીએ છીએ. આમ ક્રમશઃ નીક બદલવાથી એક તબક્કે બે ઝાડની હાર વચ્ચે માત્ર એક જ નીક થશે. આ નીક બે ફૂટ પહોળી અને એક ફૂટ ઊંડી કરવામાં આવે છે. આ નીક/ગટરમાં સડી શકે તેવો વનસ્પતિજન્ય કચરો નાખવામાં આવે છે. જે સડીને ઝાડના તંતુમૂળને ખાતર આપે છે. અનુભવે ભાસ્કરભાઈ જણાવે છે કે ચીકુ (<i>Achras sapota</i>), નાળિયેરી (<i>Cocos nucifera</i>) જેવા બારેમાસ ફળ આપતા મોટા વૃક્ષોના સક્રીય મૂળ જમીનના ઉપરના સ્તરમાં હોય છે જે વૃક્ષને ભેજ અને હવા પૂરા પાડવાનું કાર્ય કરે છે.

ગટર/નીકમાં ભેજ પૂરતા પ્રમાણમાં છે કે નહીં તે જાણવા માટે અમે નીકમાં કોટોનના કટકા વાવ્યા છે. આ છોડની વિશેષતા એ છે કે તેના મૂળ ઉપરના સ્તરમાં રહે છે અને ભેજની ખેંચ પડતા પાન ચીમળાવા લાગે છે. આ પાન ચીમળાય એટલે એકાંતરી નીકમાં પાણી આપીએ છીએ. આ પદ્ધતિનો એક વધુ ફાયદો એ છે કે ચોમાસામાં વધુ વરસાદ પડે ત્યારે આ નીક નીતાર નીકની ગરજ સારે છે.

આ પદ્ધતિ ફળાઉ વૃક્ષો માટે ખૂબ ઉપયોગી છે. જમીનમાં ઉઘઈ, અળસિયાનો વિકાસ થતો રહે છે. જેથી જમીનમાં લ્યુમસ પ્રમાણ વધે છે. જે ફળદ્રુપતા તથા ઉત્પાદકતાનું સૂચક છે. આ પદ્ધતિ ગુજરાતમાં અનેક ખેડૂતો અને સંસ્થાઓએ ફળાઉ વૃક્ષોમાં અપનાવી છે.

(નોંધ:- આ પદ્ધતિનું પી.આઈ.સી ઓગસ્ટ ૨૦૦૪માં હસમુખ પટેલે કરેલ છે.) આ પદ્ધતિ સાચી છે.

Method of Use

Caution

Benefit

Condition

Material Used

સેન્દ્રિય ખાતર

IPR Status

Keywords

ફળાઉ, ઝાડ, નીક પદ્ધતિ, સેન્દ્રિય ખાતર, વલસાડ, ચીકુ, <i>Achras sapota</i>, નાળિયેરી, <i>Cocos nucifera</i>

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૨૮૦૧		Member Type	Innovator	
First Name	ભાસ્કર		Middle Name	હિરાજી	
Profession	ખેતી		Designation	ખેડૂત	
Address 1					
Village	મું. દેહરી		Taluka	ઉમરગામ	
District	Valsad	State	Gujarat	Country	India
Biography					
Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૨૮૦૨		Member Type	Scout	
First Name	ભુરાભાઈ		Middle Name		
Profession			Designation		
Address 1					
Village			Taluka		
District		State	Gujarat	Country	India
Biography					
Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૫૧૬૦		Member Type	Verifier	
First Name	હસમુખભાઈ		Middle Name	તળશીભાઈ	
Profession			Designation		
Address 1					
Village	મું. ચિત્રોડા		Taluka	ઈડર	
District	Sabarkantha	State	Gujarat	Country	India
Biography					